

D. 23/2012

Yargıtay/Hukuk No: 47/2009
(Lefkoşa Dava No: 3377/2007)

YÜKSEK MAHKEME HUZURUNDA.

Mahkeme Heyeti: Şafak Öneri, Narin F.Şefik, Ahmet Kalkan.

İstinaf eden : Mustafa İsmihan, Yumru Sokak, No.3, Gönyeli.
(Davacı)

- ile -

Aleyhine istinaf edilen : Gold Insurance Ltd. Salih Mecit
Sokak, Atik Dükkanları A/B No.9,
Lefkoşa.
(Davalı)

A r a s ı n d a .

İstinaf eden namına: Avukat Ergin Ulunay
Aleyhine istinaf edilen namına: Avukat Hasan Esendağlı.

Lefkoşa Kaza Mahkemesi Başkanı Hüseyin Besimoğlu ve Yargıç
Talat Usar'ın 3377/2007 sayılı davada 15.5.2009 tarihinde
verdiği karara karşı Davacı tarafından yapılan istinaftır.

H Ü K Ü M

Şafak Öneri : Bu istinafta, Mahkemenin kararını, Sayın Yargıç
Ahmet Kalkan okuyacaktır.

Ahmet Kalkan: İstinaf eden/Davacı, Lefkoşa Kaza Mahkemesinin
davayı ret ve iptal eden 15.5.2009 tarihli hükmünden bu
istinafı dosyalamıştır.

13.8.2007 tarihinde, İstinaf eden/Davacı, Aleyhine istinaf edilen/Davalı aleyhine Lefkoşa Kaza Mahkemesinde bir dava dosyalayarak, Davalı sigorta şirketinin 16.3.2007 tarihli ve 017835 no'lu özel araç kasko sigorta poliçesi şartlarına riayet etmediği ve zarar ziyanını ödemediği nedeniyle 80.000 TL tutarındaki zarar ziyanın, faizleri ile birlikte ödenmesini talep etti.

Aleyhine istinaf edilen/Davalı sigorta şirketi, müdafaa takriri dosyalayarak, Davacının poliçe koşullarına uymadığını, ilaveten polise yalan bilgi verdiğini iddia ederek, davanın ret ve iptalini talep etti.

İstinaf eden/Davacı, dosyaladığı müdafaaaya cevap takriri ile Davalının iddialarını reddetmiştir.

İlk Mahkeme, Davacının davasını ispatlayamadığı gerekçesi ile davayı ret ve iptal etti.

İSTİNAF İLE İLGİLİ OLGULAR:

İstinaf ile ilgili olgular özetle şöyledir.

Bundan böyle İstinaf eden, Davacı, Aleyhine istinaf edilen, Davalı olarak anılacaktır.

HS 545 plakalı araç Davacıya ait olup adına kayıtlıdır.

Konu araç, Davalı sigorta şirketi nezdinde, İlk Mahkemede Emare 3, 4 ve 5 olarak işaretli poliçeler tahtında, kasko sigorta şeklinde sigortalıdır.

Kasko Sigorta, 16.3.2007 -15.3.2008 tarihlerini kapsamakta olup, araç 80.000 TL değer ile sigortalıdır.

20.5.2007 tarihinde, HS 545 plakalı araç, Lefkoşa'da Gönyeli çemberinden Girne istikametine doğru seyir halinde iken, sürücüsünün dikkatsizliği nedeniyle refüj içinde olan beton sete çarpması sonucu meydana gelen trafik kazasına methaldar olmuştur.

Emare 4 sigorta poliçesinde, HS 545 plakalı aracı, Davacıya ilaveten, Özlem İsmihan ve Ömer İsmihan isimli şahısların da kullanma hakları olduğuna ilişkin özel koşul bulunmaktadır.

Yine Emare 4 sigorta poliçesinde, aracın alkollü içki veya uyuşturucu madde tesiri altında kullanılmasının, sigorta kapsamı dışında olduğu düzenlenmiştir.

Kazanın meydana geldiği 20.5.2007 tarihinde, araçta Davacı, Erkin Ali Alpdağ ve Hasan Özboran adlı kişiler bulunmaktaydı.

Kazadan sonra Hasan Özboran, olay yerine gelen polis memurlarına aracı kendisinin kullandığını söyledi.

Davacı ve Hasan Özboran daha sonra, Davalı sigorta şirketine gittiler ve Hasan Özboran'ın aracı kullandığını söylediler. Sigorta yetkilileri, aracı Hasan Özboran'ın kullandığını polisten öğrendiklerini ve sigortanın konu şahsı kapsamadığını Davacıya söylediler.

Bunun üzerine Davacı ve Hasan Özboran, 22.5.2007 tarihinde polise giderek, kaza anında aracı, Davacının kullandığını, ancak alkollü olduğu için endişeye kapılıp, aracı Hasan Özboran'ın kullandığını söylemek suretiyle, polise yalan beyanda bulunduklarını belirttiler.

Polis, Davacı ve Hasan Özboran aleyhine "yalan beyanda bulunmaktan" Lefkoşa Kaza Mahkemesinde 930/2008 sayılı ceza davasını ikame etti. **(Emare 6)**

Davacı ile Hasan Özboran suçlarını kabul edip mahkum oldular.

İlk Mahkeme; huzurundaki şahadet ve emareleri değerlendirdikten sonra, HS 545 plakalı aracın sürücüsünü tespit etme olanağının olmadığını, Davacının alkollü olduğunun ispat edilemediğini, Hasan Özboran'ın sürücü olması halinde sigortanın aracı kapsamayacağını, aracın kazadan zarar gördüğünü, hasarın 20.000 stg. olduğunu, aracı Davacının kullandığının ispat edilmemesi nedeniyle Davacının taleplerinin reddedilmesi gerektiği sonucuna vararak, davayı ret ve iptal etmiştir.

İSTİNAF SEBEPLERİ:

İlk Mahkemenin hükmüne karşı istinaf dosyalayan Davacı, istinaf ihbarnamesinde, 5 istinaf sebebi ileri sürmüştür.

Bu meselede Davalı, Davacının istinafına karşı mukabil istinaf dosyalamıştır.

Davacının istinaf sebeplerini, 2 ana başlık altında toplamak mümkündür.

I. Muhterem İlk Mahkeme, huzurundaki şahadeti hatalı değerlendirdi; Davacının kaza anında dava konusu aracı sürdüğüne ilişkin bulgu yapmamakla hata etti ve temiz eller prensibini meseleye hatalı uyguladı.

II. Muhterem İlk Mahkeme, Davacının davasını ispatladığı bulgusunu yapmamakla ve Davalı aleyhine tazminata hükmetmemekle hata etti.

Davalının mukabil istinafa ise özetle şöyledir.

"1. Muhterem İlk Mahkeme, vermiş olduğu kararında "olay yerine giden polis memurlarının şahadeti olmadan davacının alkolü olup olmadığının tesbit edilemeyeceği" yönünde bulgu yapmakla ve/veya bu konudaki ispat külfetini tamamen davalı üzerinde bırakmakla ve/veya bu ispat külfetinin yerine getirilmediği ve/veya bu konuda bulgu yapma olanağı bulunmadığı sonucuna varmakla ve dolayısıyla "20.5.2007 tarihinde HS 545 plakalı aracı davacının kullanmakta olduğu konusunda bulguya varılması halinde, davalı Emare 3,4,5 sigorta poliçesi gereğince sorumlu olması gerekir" şeklinde bulgu yapmakla hatalı hareket etmiştir."

TARAFLARIN İDDİA VE ARGÜMANLARI:

Davacı Avukatı; istinaftaki hitabında özetle, dava konusu aracın, Davalı sigorta şirketi nezdinde kasko sigortalı olduğunu, kaza tarihinde aracı Davacının sürdüğünü, ancak Davacının alkollü olduğu ve sigorta poliçesinin alkollü sürüşü kapsamadığı nedeniyle panikleyip, polise yeğeni Hasan Özboran'ın aracı sürdüğünü söylediklerini, sonradan gerçeği ifade ettiklerini ve polise yalan bilgi vermekten mahkum olduklarını, İlk Mahkemenin araç sürücüsünün Davacı olduğuna bulgu yapmamakla hata ettiğini, polise yapılan beyanın Davacının poliçeden kaynaklanan hakkını olumsuz yönde etkilemeyeceğini, temiz eller prensibinin Nisfet Hukukunun bir prensibi olduğunu, Nisfet Hukukunda çare arayanın Mahkemeye temiz ellerle gelmesi gerektiğini ama hukuki hakları ihlal edilen bir kişinin mahkemeden çare aramasının temiz eller prensibi ile alakalı olmadığını, alkolün mental kapasiteyi ve dengeyi etkileyecek derecede alınmış olması gerektiğini, bu hususta şahadet olmadığını belirterek, istinafın kabulünü ve

İlk Mahkemenin bulgu yaptığı zarar ziyanın ödenmesini talep etmiştir.

Daha sonra Mahkemeye hitap eden Davalı Avukatı özetle; Davacının sigortasının kısıtlamalar içeren bir kasko sigorta olduğunu, aracın belli kişiler tarafından kullanılabileceğini, alkollü içki tesiri altında araç kullanılması halinde hasarın sigorta kapsamında olmayacağını, sigorta poliçesinin şartlarına uyulmaması halinde sigorta şirketinin hasarı ödememe hakkının doğduğunu, bu meseleye has olgular ışığında İlk Mahkemenin bulgularının doğru olduğunu, Davacının davasını ispat edemediğini, yalan beyan ile lehine durum yaratmaya çalıştığını, böyle bir davranışı hukukun himaye etmediğini, bu nedenle istinafın reddi gerektiğini belirtmiştir.

İNCELEME :

Taraf Avukatlarının iddia ve argümanlarını yukarıdaki gibi özetledikten sonra, şimdi istinaf ve mukabil istinaf sebeplerinin incelenmesi gerekmektedir.

I. Muhterem İlk Mahkeme, huzurundaki şahadeti hatalı değerlendirdi; Davacının kaza anında dava konusu aracı sürdüğüne ilişkin bulgu yapmamakla hata etti ve temiz eller prensibini meseleye hatalı uyguladı.

İlk Mahkeme, dava konusu aracı kimin sürdüğünü ispat külfetinin Davacıda olduğunu belirttikten sonra **(Mavi 158)**, Davacı ve tanıkları Hasan Özboran ve Erkin Ali Alpdağ'ın Şahadetine itibar etmeyerek **(Mavi 158)**, HS 545 plakalı aracı kaza sırasında kullanan şahsın kimliğinin tespiti ile ilgili bulgu yapılamayacağını, bu nedenle Davacının taleplerinin reddedilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

(Mavi 160)

İlk Mahkemenin bulgularının doğru olup olmadığını tezekkür ederken, sigorta poliçelerinde ispat külfeti, sigorta poliçelerinin niteliği ve sigorta edilenin sorumlulukları üzerinde kısaca durmamız gerekmektedir.

Yargıtay/Hukuk 16/1991 sayılı içtihat kararında, Union Insurance Society of Canon Ltd. v Geroge Wills X. Co (1916) I.A.C 281'de belirtilen görüşlere yer vererek, bir poliçenin kazayı kapsayabilmesi için poliçede belirtilen koşullara uyulması gerektiği belirtilmiştir.

Adı geçen davadan iktibas edilen kısım aynen şöyledir:

"The cardinal rule is that the intention of the parties as expressed by their words must prevail. The intention of the parties must be gathered from the language of the contract, the subject-matter and the circumstances in existence at the time it was made."

Bu alıntıya göre, temel kural, tarafların açık bir şekilde kendi kelimeleri ile belirledikleri niyetlerinin yürürlükte olduğudur. Tarafların niyeti, sözleşmede kullanılan lisanın toplamından oluşmalı; konu ve şartları poliçenin yapıldığı tarihte mevcut olmalıdır.

Görülebileceği gibi, sigorta poliçesinin tarafların niyeti ile belirlenen konu ve şartları, tarafları sıkı surette bağlamakta ve poliçede belirtilen koşullara uyulmasını zorunlu hale getirmektedir.

Sigorta poliçesinin içeriği tarafları bağladığına göre, sözleşme koşullarına riayet edilememesinin sonuçlarını ve özellikle ispat külfetini incelememiz gerekmektedir.

Huzurumuzdaki meselede Davacı, aracını kazalara karşı kasko sigorta olarak sigortalamış, sigorta şirketi de poliçedeki şartlara bağlı olarak meydana gelecek hasarı ödemeyi taahhüt etmiştir.

Sigorta poliçesinde, sigorta şirketi, belli bir bedel karşılığında kaza nedeniyle oluşacak hasarı ödemeyi taahhüt ettiğine göre, sigorta edilenin öncelikli görevi hasarın oluştuğunu ispat etmektir. Buna karşın sigorta şirketi sözleşme koşullarına uyulmadığı nedeniyle hasarın sigorta poliçesini kapsamadığını ileri sürmesi halinde, sigorta poliçesinin koşullarının ihlâl edildiğini ispatlamak yükümlülüğü sigorta şirketine ait olur.

Bu konudaki genel prensip, Halsbury's Law's of England 3 ed.vol.22 sayfa 227'de şöyle ifade edilmiştir.

"429. Onus of Proof. As a general principle, the onus is on the insurers to prove that a condition has been broken, not on the assured to prove compliance on his part with each and every stipulation."

Bu alıntıya göre, genel kural, şartların ihlâl edildiğinin ispatının sigortalayana düşmesidir. Sigortalının mevcut her bir şarta uyduğunu ispat etme mükellefiliyeti yoktur.

Yargıtay/Hukuk 11/81 D.28/81 sayılı içtihat kararında, **"sigorta poliçesinin varlığı kabul edildiği takdirde, poliçe şartlarının ihlâl edilmesi nedeniyle herhangi bir sorumluluğu olmadığını ispat etmek, bu iddiayı ileri süren Davalıya düşmektedir"** demek suretiyle aynı prensip tekrarlanmıştır.

Yüksek Mahkeme, ispat külfeti ile ilgili Hukuk İstinaf No. 9/72'de, bir yangın poliçesi ile ilgili ihtilafı karara bağlarken, poliçelerdeki ispat külfetini incelemiştir. Konu kararda şöyle denmiştir:

"İspat külfeti poliçede veya poliçenin istisna maddelerinde kullanılan lisana göre değişebilir. Normal olarak sigorta edenin taahhüdü umumi terimlerle izah edilmektedir. Eğer sigorta eden bu taahhüdü tahdit etmek istiyorsa bunu istisna maddelerinin ilavesi ile yapabilir. Bu halde sigorta edilenin uhdesine düşen zararı umumi taahhüdün kapsamına getirmektir; bu yapıldıktan sonra istisnaların kapsamına girip girmediğini ispat etmek sigorta edenin vazifesidir."

Konu kararda, poliçeleri tefsir etmekteki esas zorluğun, taahhüdün tahdit edildiği hallerde ortaya çıktığı belirtilmiş ve taahhüdün genel olarak ifade edildiği haller dışında istisnaların belirtildiği hallerde ispat külfeti ile ilgili şöyle denmiştir:

- (1). Zararın (loss) sigorta mevzuu olan riziko (risk, peril) tarafından meydana geldiğini ispat etmek külfeti sigorta edilendedir.
.....
- (2) Sigorta edilen "prima facie" zararı ispat ettikten sonra ispat külfeti sigorta edene geçer ve zararın istisnaların herhangi birinin kapsamına girip girmediğini ispat etmek sigorta edene düşer.
.....
Bu meyanda 3 hususu belirtmek gerekmektedir.
- (a) Vukubulan zararın istisnaların kapsamına girip girmediği hususu müspet şahadet (affirmative evidence) ile ispat edilmelidir.
- (b) İstisna maddeleri kendilerini mesuliyetten kurtarmak için poliçe sigorta edenler tarafından konduğu için, bu maddeler sigorta edenlerin aleyhine müsamahasız (strict) tefsir edilirler.
- (c) Bazı hallerde poliçeye konan bir madde ile zararın istisnalar kapsamına girip girmediğini ispat etmek külfeti sigorta edilene yüklenmektedir. Bu da ancak poliçede kullanılan lisanı tetkik etmekle anlaşılabilir.
- (3) Poliçede zikredilen müstesna hallerden birisinin mevcut olduğunu sigorta şirketi ispat ettikten sonra vukubulan zararın müstesna fıkrasında bahsedilen olaylar ile hiçbir alakasının olmadığını ispat etmek külfeti sigorta edilene düşmektedir."

Yukarıda belirtilen prensipler çerçevesinde, huzurumuzdaki meselede, ispat külfetinin doğru uygulanıp uygulanmadığını belirlerken, ispatlanan olgular ile sigorta poliçesi şartlarının birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Davacının adına kayıtlı HS 545 plakalı aracın, Davalı nezdinde kasko sigorta ile sigortalandığı, aracın trafik kazasına methaldar olduğu ve hasar gördüğü ihtilâfsızdır.

Bu sonuçtan hareket ettiğimizde, Davacının kendi üzerine düşen ispat külfetini, ilk nazarda yerine getirdiği düşünülebilir.

Sigorta poliçesinin şartlarına ve istisna kurallarına riayet edilmediğini ve sigorta poliçesinin şartlarının, ihlâl edildiğini Davalı ileri sürdüğüne göre, yukarıda iktibas ettiğimiz prensipler çerçevesinde, Davalı, poliçe koşullarına aykırı davranıldığını ispat etmek zorundadır.

Davalının bu yükümlülüğünü yerine getirip getirmediğini incelerken, öncelikle dava konusu sigorta poliçesinin kurallarını, istisnaları ve şartlarını değerlendirmemiz gerekmektedir.

Emare 4 sigorta poliçesinin 5. paragrafında **"ARACI SÜRMEYE YETKİLİ KİŞİLER"** başlığı altında, sigorta poliçesini elinde bulunduran sıfatıyla Davacı ve Özlem İsmihan ile Ömer İsmihan'ın yetkili olduğu belirtilmektedir. **(Mavi 171)**

Bu husus taraflarca kabul edilmektedir.

Aynı poliçenin 6. paragrafında, **"ARACIN KULLANIMINA İLİŞKİN KISITLAMALAR"** düzenlenmektedir. Bu paragrafın 6(2) maddesinde alkollü içki veya herhangi bir uyuşturucu tesiri

altında araç kullanmayı men eden düzenleme bulunmaktadır. (Mavi 171)

Emare 5 olarak ibraz edilen ve poliçenin istisna kuralları ile şartlarını ihtiva eden kısmının **"Genel İstisnalar"** başlığı altında yapılan düzenlemenin 1(b) (ii) ve 7(i) ve 7(ii) paragrafları şöyledir.

"Şirketin aşağıdaki durumlar ile ilgili olarak yükümlülüğü yoktur.

1.(b) (ii) Yetkili sürücü dışında herhangi bir kimse tarafından sürüldüğü (Mavi 172)

7(i) Alkol veya uyuşturucu maddelerin sarhoşluk etkisi altında sürüş yapan kişiyi. (Mavi 172)

(ii) Sürücünün alkol veya uyuşturucu maddelerin sarhoşluk etkisi altında olduğu, sigorta edilen kişinin bilgisi dahilinde ise, sigorta edilen kişiyi böyle bir kişinin bu etki altında sürüş yapmaktan mahkum olması veya böyle bir mahkumiyet için yeterli delil bulunması halinde, tazmin etmek." (Mavi 172)

Bunlara ilaveten, Emare 5 sigorta poliçesinin şartları kısmının 5. paragrafı, sigorta edilen kişiye, poliçe uyarınca talep doğuracak herhangi bir olayın olması halinde mümkün olan en kısa sürede kazayı şirkete bildirme ve tüm bilgileri verme mükellefiyetini yüklemektedir.

Huzurumuzdaki istinafa, konu davada, kaza anında araçta Davacı ve sigorta poliçesinde yetkili sürücü kapsamında olmayan Hasan Özboran ile Ergin Ali Alpdağ isimli kişilerin bulunduğu ihtilâflı değildir.

Bu durumda aracı Davacı dışında birisinin sürmesi halinde sigorta kapsamında yetkili sürücü olmayacakları aşikârdır.

Kazadan sonra Davacı, alkollü olmasının yarattığı panikle alkollü sürüşün sonuçlarından kurtulmak için, hem polise hem

de sigorta şirketine, aracı, Hasan Özboran isimli kişinin kullandığını söylemiştir.

Davacı, bu hareketi ile sigorta poliçesinin şartlar kısmının 5. paragrafında belirtilen kazayı sigorta şirketine en kısa zamanda doğru olarak bildirmek görevini ihlâl ettiği gibi, kendi beyanı ile aracı başkasının kullandığını söylemiş ve bunu polis kayıtlarına geçirmiştir.

Daha önce belirttiğimiz gibi, Emare 5 sigorta poliçesinde belirtilen genel istisnalar bölümünün 1(b)(ii) paragrafına göre, aracın yetkili sürücü dışında birisi tarafından sürülmesi halinde, sigorta şirketinin hasarı tazmin etme yükümlülüğü ortadan kalkmaktadır.

Davacının kazadan sonra hem polise, hem de Davalıya aracı Hasan Özboran'ın kullandığını söylediği şahadetle kanıtlandığı cihetle, Davalı genel istisnalar kısmının 1(b)(ii) paragrafına uygun olarak, sigorta poliçesinin şartlarına riayet edilmediğini, ispat külfeti ölçüsünde yeterince ortaya koymuştur.

Bu durumda vukubulan zararın, istisnaların düzenlendiği ilgili paragrafta belirtilen durum ile alakası olmadığını ve kaza anında aracın kendisi tarafından kullanıldığını ispat etmek külfeti Davacıya geçmiştir.

Bu sonuçtan hareket ettiğimizde, İlk Mahkemenin, **"Davacı aracı sürdüğünü ispat etmekle yükümlüdür"** bulgusunun bu meseleye has olgular ışığında doğru olduğu ortaya çıkmaktadır.

Davacı, Davalı şirketin yetkililerinden, kaza anında aracı Hasan Özboran'ın sürmüş olması halinde sigorta poliçesinin

hasarı kapsamadığını öğrendikten sonra ifadesini değiştirmiş ve polise giderek yalan beyanda bulunduğu söylemiştir.

Davacının, Hasan Özboran ile birlikte Emare 6 ceza davası tahtında kendi ikrarı ile polise yalan beyanda bulunma suçundan mahkum olması, kaza anında aracı kendisinin kullandığını göstermez.

İlk Mahkeme huzuruna, kazanın ne şekilde oluştuğunu gösteren, şahadet ve emare sunulmadığı gibi, kaza ile ilgili herhangi biri aleyhine dikkatsiz sürüş suçundan ceza davası ikame edilmemiş veya böyle bir suçtan mahkum olmamış, Davacının aracı kullandığını gören herhangi bir bağımsız tanık da şahadet vermemiştir.

Bu durumda kaza ile ilgili İlk Mahkeme huzurundaki yegane şahadet, kaza anında araçta bulunan Davacı ve arkadaşlarının şahadetidir.

İlk Mahkeme başlangıçta polise yalan beyanda bulunan ve kazadan sonra lehlerine durum yaratmaya çalışan Davacı ve tanıklarına itibar etmemiştir.

İlk Mahkemenin huzurundaki tanıkları değerlendirirken, hata yaptığına ve hatalı sonuca ulaştığına ikna olmadık.

Davacı üzerine düşen ispat külfetini yerine getirmediği cihetle, İlk Mahkeme Davacının taleplerini reddetmekle hata yapmamıştır.

Bu sonuçtan hareketle, I. başlık altında incelediğimiz istinaf sebeplerini reddederiz.

Davacının I. istinaf sebebi reddedildiği cihetle diğer istinaf sebeplerinin ve mukabil istinafın incelenmesine gerek kalmamıştır.

SONUÇ :

Tüm yukarıdakiler ışığında istinaf reddedilir.

İstinaf masrafları İstinaf Eden tarafından ödenecektir.

Masraflar Mukayyit tarafından tespit edilecektir.

Şafak Öneri
Yargıç

Narin F.Şefik
Yargıç

Ahmet Kalkan
Yargıç

31 Mayıs, 2012